

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Уляна Садова, Любов Семів

**РЕГІОНАЛЬНІ РИНКИ ПРАЦІ: АНАЛІЗ ТА
ПРОГНОЗ**

2000 рік

У монографії з позиції системного підходу розглядаються концептуальні основи дослідження регіонального ринку праці; розкриваються елементний, структурно-функціональний, генетико-еволюційний, комунікативний, історичний аспекти дослідження; з'ясовуються принципи і особливості територіальної організації ринку праці України; акцентується увага на застосуванні маркетингу регіонального ринку праці, пропонуються методи коротко- та середньострокового прогнозування його розвитку, подаються напрями вдосконалення регіональної політики ринку праці.

This monograph studies from the standpoint of system approach conceptual principles of investigation of the regional market of labor; reveals elemental, structural-functional, genetic-evolutional, communicative, historical aspects of investigation; explains principles and peculiarities of territorial organization of the nation market of labor of Ukraine; attention is concentrated on application of marketing of the regional market of labor, methods of short- and medium-term prediction of its development are proposed.

Відповідальний редактор:

академік НАН України, доктор економічних наук, професор

Долішній Мар'ян Іванович

Рецензенти:

Доктор економічних наук, професор Беленький П.Ю.

Доктор економічних наук, професор Єлейко В. І.

Доктор економічних наук, професор Злупко С.М.

Друкується за постановою Вченої ради Інституту регіональних досліджень НАН України.

ВСТУП

Трансформаційні процеси в економіці України вимагають пошуку нових підходів до розвитку регіональних ринків праці. Проблеми їх аналізу й прогнозу надзвичайно складні, оскільки головним суб'єктом ринку є людина, якій властиве різноманіття інтересів і потреб. Мотиваційні установки на працю, способи реалізації ціннісних орієнтацій, форми найму робочої сили, – все це відображається в її економічній діяльності. Економічна діяльність завжди реалізується в межах конкретної території, певного часу, тісно взаємопов'язана з навколишнім середовищем. Об'єкт дослідження такої взаємодії – регіональний ринок праці (РРП).

В контексті цього монографічного дослідження РРП розглядається як соціально-економічне явище, критеріями визначення якого є соціально-демографічні, економічні, геопросторові обмеження і котре розвивається за власними законами. Для проведення аналітично-прогностичних розрахунків ми здебільшого користувалися обліково-статистичною інформацією, що систематизується в Україні у розрізі її обласного територіально-адміністративного поділу. При цьому, не відкидали можливості трактування ринку праці в якості регіонального на макро- і мезо- чи мікрорівні.

Дослідження проблем розвитку РРП – явище міждисциплінарне. В Україні їх осмислення і науковий аналіз привертають увагу представників різних наукових шкіл. Різноманітні інтереси позитивно впливають на розвиток системи знань про РРП, вносять динамізм у формування його понятійно-термінологічного апарату, методичних підходів до аналізу та прогнозу. Однак наукові розробки не завжди реалізуються на практиці. На жаль, ще мало публікацій, які б дотримувались системного викладу переваг окремих методів досліджень, у практичній діяльності має місце недооцінка важливості застосування формалізованих ідей і способів розрахунку тих чи інших показників, недосконалою залишається система вітчизняного обліку та статистики РРП.

Розробка концепції формування і розвитку РРП становить невід'ємну складову теорії і практики регіональної економіки, територіального управління, спрямованих на оптимізацію регіональних

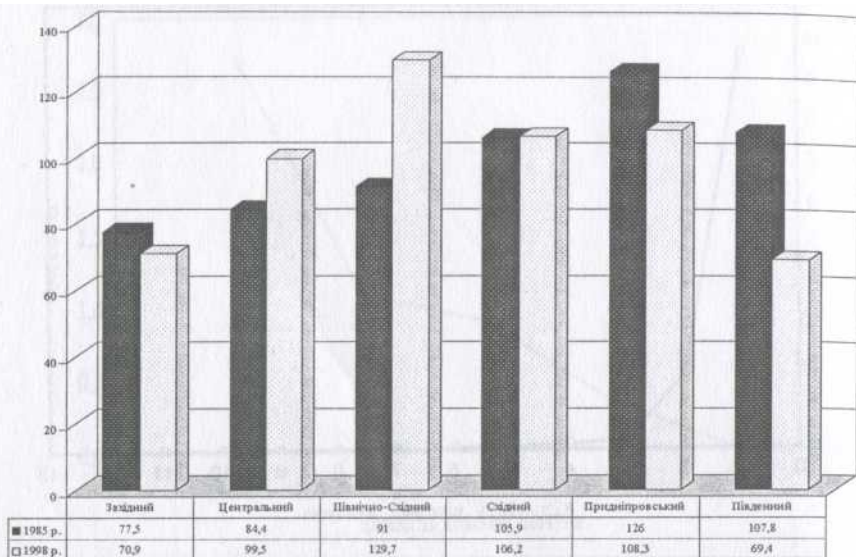

Рис. 2.1. Інвестиції в основний капітал на душу населення по регіонах України (в % до середнього рівня по державі)

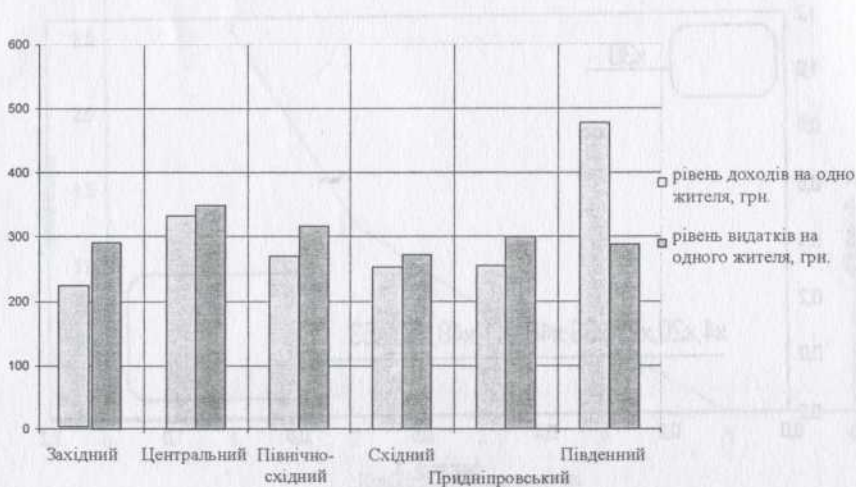

Рис. 2.2. Виконання бюджетів в розрізі регіонів України (1998 р.)

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Концептуальні основи дослідження регіональних ринків праці.....	7
1.1. Генетико-еволюційні передумови розвитку регіональних ринків праці України.....	7
1.2. Суть, основні поняття та підходи до вивчення регіонального ринку праці.....	19
1.3. Теорії регіонального ринку праці.....	26
1.4. Діагностика регіонального ринку праці.....	33
Розділ 2. Територіальна організація ринку праці	42
2.1. Зміст територіальної організації ринку праці.....	42
2.2. Фактори територіальної організації ринку праці	47
2.3. Територіальна організація ринку робочих місць	72
Розділ 3. Кластерна модель регіонального ринку праці.....	82
3.1. Методичні основи побудови кластерної моделі регіонального ринку праці.....	82
3.2. Інтегральна оцінка стану регіонального ринку праці.....	93
Розділ 4. Маркетингові дослідження регіонального ринку праці.....	105
4.1. Концепція маркетингу регіонального ринку праці.....	105
4.2. Факторний аналіз обсягів незайнятого населення на регіональному ринку праці.....	109
4.3. Тенденції впливу соціально-економічних факторів на формування регіональної пропозиції робочої сили.....	116
Розділ 5. Соціальні аспекти функціонування регіонального ринку праці в соціологічній оцінці.....	136
5.1. Мотивація трудової активності незайнятого населення регіону.....	136
5.2. Причини незайнятості населення на регіональному ринку праці.....	143
5.3. Мотиваційні установки на працю тимчасово незайнятого населення.....	151
5.4. Адаптація незайнятого населення регіону до умов ринку.....	158
5.5. Аналіз підприємницької активності незайнятого населення регіону.....	162

Розділ 6. Моделі прогнозу регіонального ринку праці.....	167
6.1. Теоретичні підходи до прогнозування регіонального ринку праці.....	167
6.2. Розрахунок короткотермінового прогнозу пропозиції робочої сили на регіональному ринку праці (на прикладі Львівської області).....	186
6.3. Сценарний підхід до визначення пропозиції праці на регіональному ринку праці.....	190
Розділ 7. Напрями вдосконалення регіональної політики ринку праці.....	198
7.1. Роль державного регулювання у розвитку РРП.....	198
7.2. Механізм активізації регіональної політики ринку праці	206
7.3. Завдання державного регулювання регіональних ринків праці України.....	228
Висновки.....	234
Список посилань.....	239
Додатки.....	262

Садова Уляна Ярославівна

Старший науковий співробітник відділу регіональної соціально-економічної політики та територіального управління Інституту регіональних досліджень НАН України.

Закінчила Львівський державний університет імені Івана Франка зі спеціальності планування промисловості.

В 1991 році захистила кандидатську дисертацію.

Автор біля 50 наукових праць. Спеціалізується на проблемах регіональної соціальної політики й організації територіального управління, зайнятості

та ринку праці.

Семів Любов Казимирівна

Старший науковий співробітник відділу регіональної соціально-економічної політики та територіального управління Інституту регіональних досліджень НАН України.

Закінчила Львівський державний університет імені Івана Франка зі спеціальності економічна кібернетика.

Трудова діяльність безперервно пов'язана з Інститутом регіональних досліджень НАН України.

В 1987 році захистила кандидатську дисертацію.

Автор біля 60 наукових праць. Спеціалізується на проблемах регіональної політики зайнятості та ринку праці, регіональної політики розвитку людських ресурсів.

